
Mottitalkoot – lisää hyvinvointia metsistä nyt ja tulevaisuudessa Tapio ja Metla

Kommenttipuheenvuoro

Anna-Leena Simula, Indufor Oy

INDUFOR

11.9.2008

Esityksen sisältö

---

1. mikä mottimäärä on mahdollista saada markkinoille ottaen huomioon erilaiset puun tarjonnan rajoitteet?
2. mitkä ovat keskeisimmät rajoittavat tekijät?
3. miten jäykkyyksiä organisaatioiden toiminnassa voitaisiin purkaa?
4. kenellä on kokonaisvastuu muutosjohtamisesta?

Arvio lisämottien saamisesta yksityismetsistä markkinoille

- Yksityismetsistä voidaan saada raakapuuta markkinoille parhaimmillaan 7-8 milj. m³ vuosittain enemmän kuin tähän asti, luontoarvoja vaarantamatta
- KMO:n 2015 arvio on 10-15 milj.m³
- Lisäksi metsähakkeen käyttöä voidaan merkittävästi lisätä nykyisestä noin 3 milj. m³/v; KMO:n arvio vuosittaisesta lisäkäyttöpotentiaalista liikkuu välillä 5-9 milj. m³

Puun tarjontaa yksityismetsistä rajoittavat tekijät (1/2)

- **Kansainväliset ja kansalliset metsä-, ympäristö- ja ilmastopolitiikan vaatimukset**
  - luonnon monimuotoisuus; vrt. METSO II
  - maaperän ja vesistöjen suojavaikutukset
  - hiilen sitominen
- **Yksityismetsänomistajakunnassa tapahtunut rakenteellinen muutos**
  - sukupuoli, ikä, koulutus, asuinpaikka
  - arvot, asenteet, talous ja metsänomistuksen tavoitteet
- **Metsätilojen koko ja pirstoutuminen**
  - metsätalouden ja puun korjuun tehokkuus vs. tilakoko/kiinteistörakenne
  - metsä on sijoituskohde, ei yritystoimintaa

Puun tarjontaa yksityismetsistä rajoittavat tekijät (2/2)

■ Jäykkyydet organisaatioiden toiminnassa

- organisaatioiden mentaaliset, taloudelliset, sosiaaliset ja systeemiset jäykkyydet (niin organisaatioiden sisällä kuin ulkopuolellakin)
- metsäsektorin sukupuolisokeus
- ei ole valmiutta ja osaamista vastata metsänomistajien muuttuneisiin tarpeisiin (kaupungistuminen, naisistuminen, vihertyminen) henkilökohtaisella neuvonnalla; myös resurssikysymys

■ Puumarkkinoiden suhdanneherkkyys

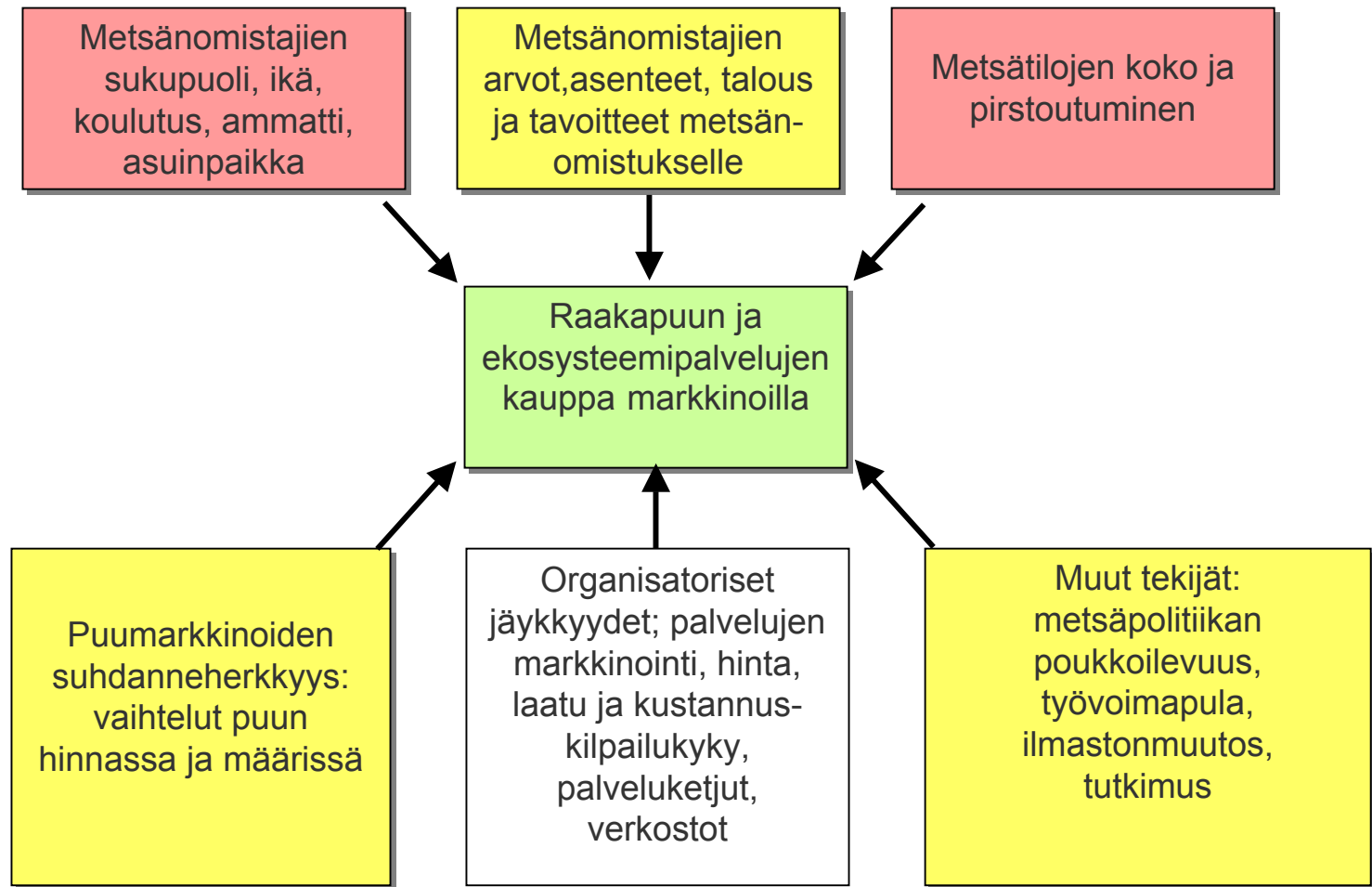
- suuret vuosittaiset vaihtelut puun hinnoissa ja määrissä

■ Muut tekijät

- työvoiman saatavuus metsänhoidossa ja puunhankinnassa
- ilmastonmuutoksen aiheuttamat haasteet
- metsäpolitiikan kyky vastata haasteisiin pitkäjänteisesti

Raakapuun ja ekosysteempipalvelujen kauppaan vaikuttavat tekijät

Kansainvälisen ja kansallisen metsä-, ympäristö- ja ilmastopolitiikan vaatimukset

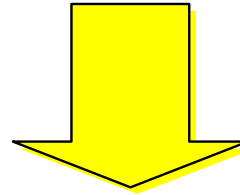

Yhteiskunnan arvomuutos heijastuu voimakkaasti metsän käyttöön

---

**VANHA
TAPA
TOIMIA**

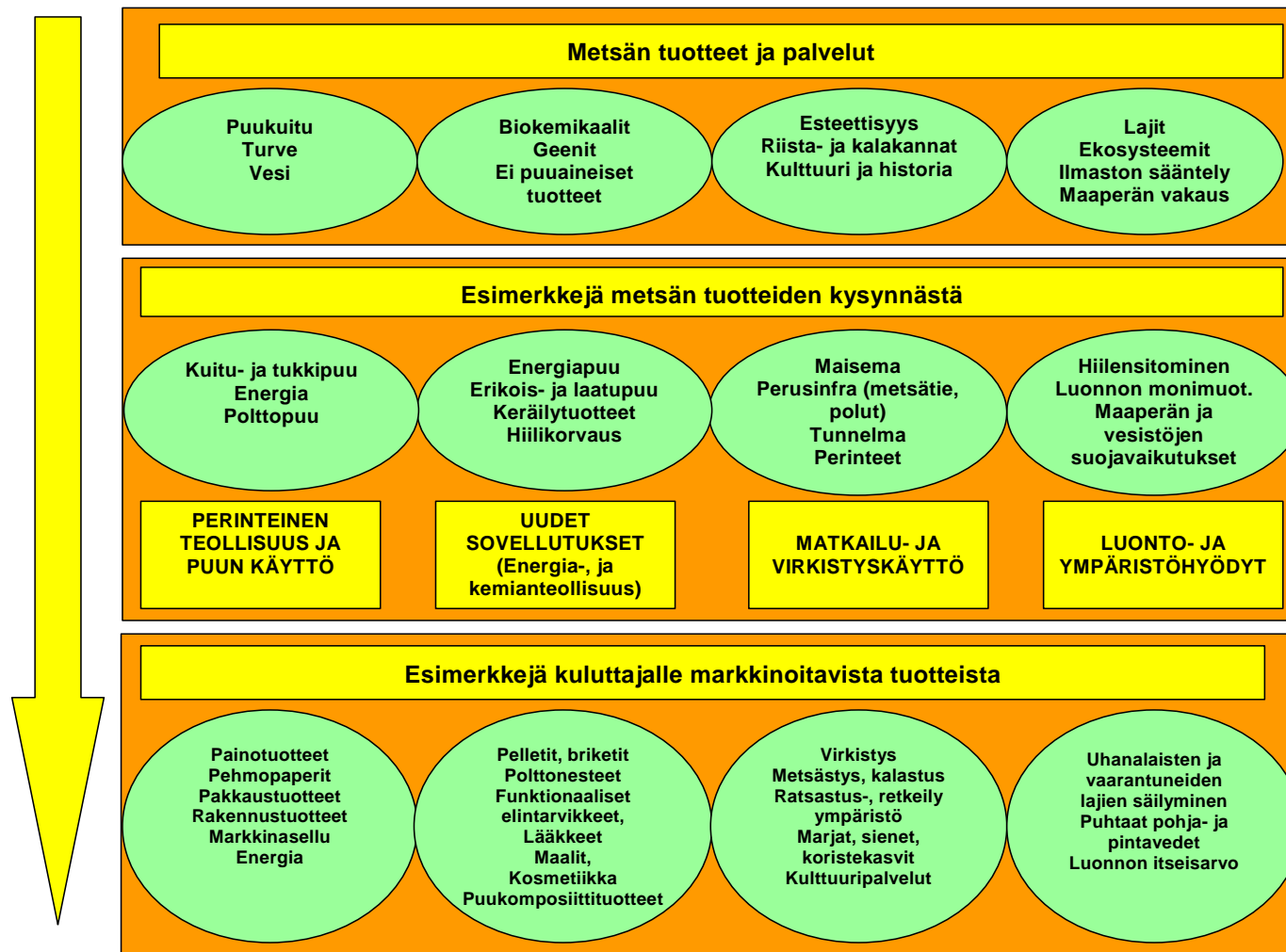
PUUNTUOTANNON MAKSIMOINNISTA

**UUSI
TAPA
TOIMIA**

**METSÄSTÄ SAATAVAN PUUN JA
EKOSYSTEEMIPALVELUJEN OPTIMOINTIIN**

Metsän tuotteiden ja palvelujen arvoketjut monipuolistuvat ja luovat uusia mahdollisuuksia metsäsektorille

Metsä- ja puumarkkinapalvelujen vastattava metsänomistajien tarpeisiin kilpailukykyisesti ja markkinalähtöisesti

- Erilaiset tavoitteet ja käyttöintensiteetti eri omistajaryhmillä
- Naiset, 30-40%
- Keski-ikä 60-vuotta
- Eläkeläiset, 43%
- Alle 20 hehtaarin metsälön omistavat
- Vähän koulutusta omaavat
- Perikunnat ja kuolinpesät

Metsäsektorin rakenteelliset jäykkyydet estävät organisaatio- ja toimijakentän uudistumisen ja joustavan palvelutarjonnan

---

■ Mentaaliset jäykkyydet

- ihmiset vastustavat muutosta, koska perusturvallisuus järkkyy
- metsämiesten vaikea hyväksyä muutosta: puun tuotannon maksimoinnista puun ja ekosysteemipalvelujen optimointiin

■ Taloudelliset jäykkyydet

- muutoksessa on voittajia ja häviäjiä, koska valta-asetat ja taloudelliset etuudet jaetaan osittain uudestaan
- olemassa olevat organisaatioiden rahoitus- ja tukimallit estävät muutoksen

■ Sosiaaliset jäykkyydet

- ihmiset pelkäävät keikuttaa venettä, koska siitä seuraa sanktioita
- metsäsektori ei kannusta kriittiseen ajatteluun ja innovointiin, vaan halutaan pysyä perinteissä (konsensus on kääntynyt itseään vastaan)

■ Systemet jäykkyydet

- muutosta on vaikea toteuttaa metsäsektorin omin voimin, koska metsäsektori on vahvasti etabloitunut yhteiskuntaan ja koskettaa kaikkia (poliittinen valta tukee olemassa olevia rakenteita tarvittaessa)
- organisaatioiden välinen reviiijako, luottamuspuja, eturistiriidat, tietojärjestelmien erilaisuus

Organisatoristen jäykkyyksien purkaminen ja markkinalähtöinen palvelutarjonta (1/2)

- Metsäalan yrittämisen liiketoimintaympäristön rakenteeseen ja kilpailutilanteeseen tarvitaan muutosta; metsänhoitoyhdistykset, metsäkeskukset ja metsäkone- ja metsäpalveluyrittäjät ovat päätoimijoita
- Metsänhoitoyhdistysten ja metsäkeskusten lakisääteinen asema antaa niille ylivoimaisen lähtöaseman kilpailussa (mhy-jäsenyys, mh-maksu neuvontapalveluille, valtion tuki metsäkeskuksille, esim. metsäsuunnittelu)
- Rakenteiden joustavuuden lisääminen, esim. tilaaja-tuottajamallin edelleen kehittäminen ja palvelusetelin käyttöönotto metsänomistajille, jotka ostavat palvelut yksityisiltä, metsänhoitomaksun vapaaehtoistaminen
- Kilpailuaseman vapauttaminen merkitsee, että pienmetsätilallisten tarvitsemat palvelut pitää turvata (ei-kannattavaa toimintaa, jota pitää tukea)
- Kilpailua tarvitaan myös ekosysteemipalveluiden tuottamiseen

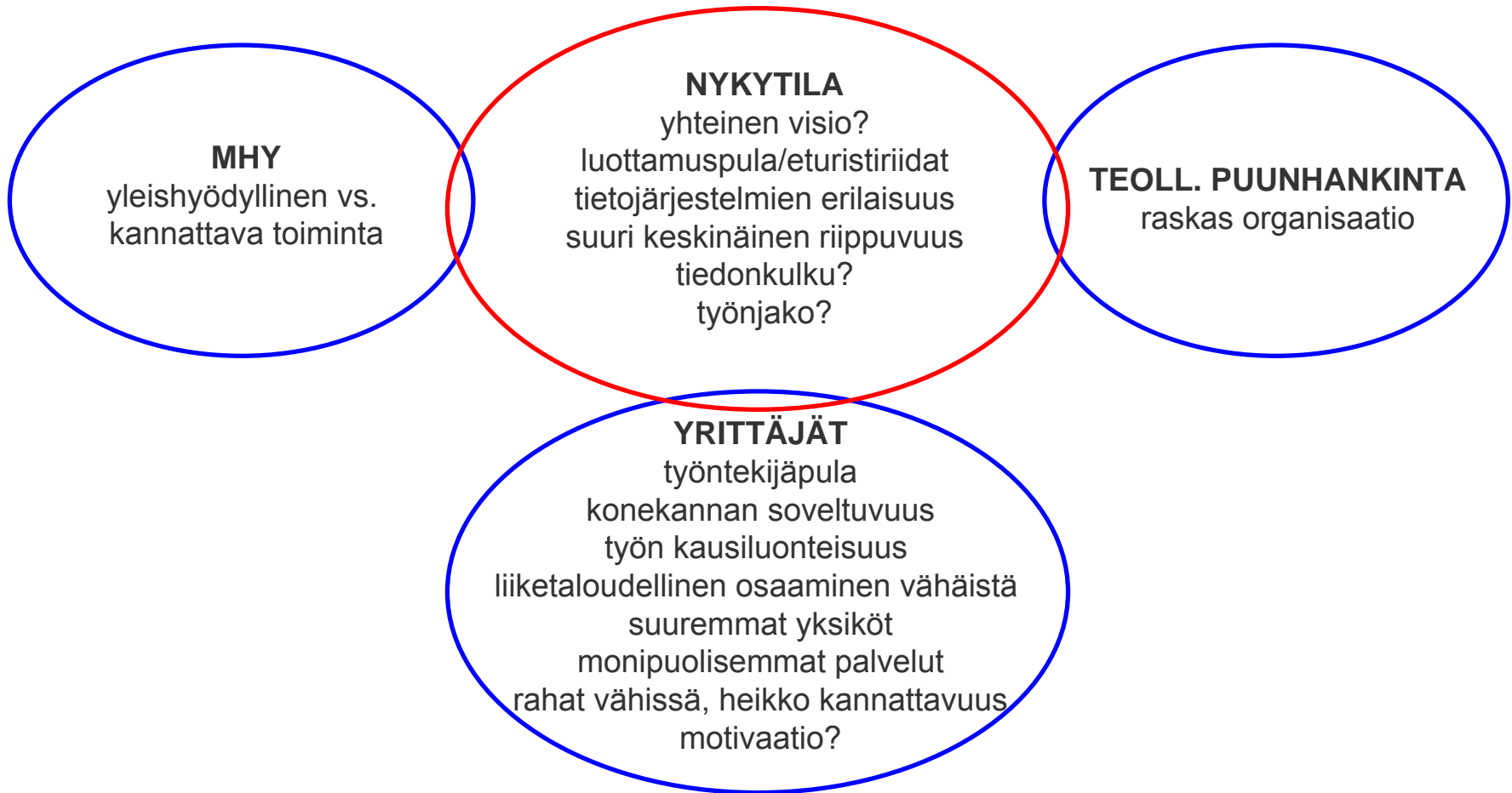
Organisatoristen jäykkyyksien purkaminen ja markkinalähtöinen palvelutarjonta (2/2)

- Pitää löytää win-win-tilanne, joka rakentuu positiiviselle ajattelulle. Olemassa olevien organisaatioiden ja toimijoiden on:
  - hyväksyttävä muutoksen välttämättömyys; puun tuotannon maksimoinnista metsästä saatavan puun ja ekosysteemipalvelujen optimointiin
  - löydettävä keinot rakennemuutoksen aikaansaamiseksi; rakenteita vaikea muuttaa, jos lakisääteisyys ei puututa
  - uskallettava luottaa osaamisen säilymiseen ja siihen että sille löytyy kysyntää myös markkinalähtöisissä organisaatioissa
- Tarvittaisiin kehittämishanke, vrt: Kotimaisen puunhankinnan tulevaisuuden liiketoimintamallit –tutkimus, Jyväskylän yliopisto
- Vetäjänä Minna Lappalainen, hanke on toteutettu sektorin ulkopuolella, mutta yhteistyössä alan toimijoiden kanssa.

Esimerkki Jyväskylän hankkeen tuloksista: kotimaisen puunhankinnan nykytila (kevään 2005 haastattelut)

Asiakaskunnan odotukset: laatu, hinta, toimitusvarmuus, reagointikyky

Metsäsektoria vaivaavan sukupuolisokeuden voittaminen

- Naisten voimavarat tulisi ottaa käyttöön
  - a. valtavirtaistamalla ja
  - b. erityistoimin.
- Valtavirtaistaminen, esim:
  - sukupuolen mukaan eritellyt tilastot ja seuranta
  - tasa-arvovalmennus
  - KMO 2015 –prosessi
  - metsäalan koulutus ja tutkimus
  - kansainvälisen metsäpolitiikan tasa-arvo-ohjeet
- Erityistoimet:
  - rekrytointi, urakehitys, mentorointi
  - kiintiöt keskijohtoon, koulutukseen, hallitukseen (yritykset, mhy:t jne)
  - naisverkostojen vahvistaminen ja kytkeminen AMO- ja KMO-prosesseihin
  - neuvonta ja erityistilaisuudet naismetsänomistajille ja luontoyrittäjille
  - metsäakatemian nuoriso- ja naisseminaarit

”Johtaja ottaa aina kokonaisvastuun ja panee kaiken peliin”

Kriteerit	Syväjohtajuus
Peruslähtökohta	Tavoitteen saavuttaminen
Mitä alaiset ovat	Alaiset ovat päteviä ja pystyvät mihin tahansa hyvin johdettuina
Toimintatavat	Käyttää suostuttelua ja selittää perusteet ja pyrkii saattamaan kaikki tietoisiksi tavoitteista
Palaute	Tietää miten antaa palautetta murtamatta kenenkään itseluottamusta
Menestyminen	Käyttää onnistumisia vahvistaakseen työntekijöiden itseluottamusta